

UDC 378:35:37.013

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-641-646

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

КОРОБКІНА Тетяна –

доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри соціальних та гуманітарних наук
Харківського національного університету радіоелектроніки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6002-7983>
e-mail: tatyana.korobkina@nure.ua

ДАШЕНКОВА Наталя –

кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри соціальних та гуманітарних наук
Харківського національного університету радіоелектроніки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8865-0838>
e-mail: natalia.dashenkova@nure.ua

МИТЦЕВА Ольга –

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальних та гуманітарних наук
Харківського національного університету радіоелектроніки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3398-2982>
e-mail: olha.mytseva@nure.ua

МЕТОДОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ ГІДНОСТІ В ОСВІТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ВІД КОГНІТИВНОЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ДО СУБ'ЄКТНОЇ ЦІЛІСНОСТІ

У статті обґрунтовано методологічні засади інтегративної моделі освітнього простору в системі підготовки фахівців із публічного управління. Розглянуто евдемонічний підхід, теорію когнітивного навантаження та концепцію культури гідності не як об'єднані теоретичні системи, а як взаємопов'язані аналітичні виміри освітнього процесу, що дозволяють по-новому описати становлення управлінської суб'єктності.

Показано, що сучасна цифровізація освіти не лише розширює доступ до знань, але й формує внутрішню напругу між зростаючою когнітивною складністю навчання та необхідністю збереження цілісності суб'єкта. У цих умовах традиційні підходи виявляються недостатніми для опису взаємодії смислу, мислення та етики в освітньому процесі. Ця напруга поступово стає не побічним ефектом, а структурною характеристикою сучасного освітнього середовища підготовки управлінців.

Запропоновано зміну аналітичної оптики – від фрагментарного аналізу окремих компонентів навчання до розгляду освітнього середовища як цілісної архітектури взаємозалежних вимірів. У цій структурі евдемонічний вимір фіксує смислову глибину освітнього досвіду, когнітивно-цифровий – визначає його ресурси та інформаційні обмеження, а культура гідності задає етичні межі взаємодії, що забезпечують збереження суб'єктності. Таке розуміння дозволяє перейти від опису окремих педагогічних ефектів до аналізу їхньої системної взаємодії в реальному навчальному процесі.

Доведено, що культура гідності виконує функцію структурного регулятора освітнього середовища, запобігаючи його редукції до технократичної або суто функціональної логіки. Вона забезпечує утримання балансу між освітнім впливом і автономією особистості, не дозволяючи звести майбутнього управління до рівня “функціонального алгоритму”.

Результати дослідження дозволяють переосмислити підготовку фахівців із публічного управління як процес формування преадаптивної суб'єктності – здатності діяти в умовах невизначеності, приймати відповідальні рішення та зберігати внутрішню узгодженість між знанням, дією і етичною позицією.

Ключові слова: публічне управління, культура гідності, евдемонія, когнітивне навантаження, суб'єктність, цифровізація освіти, преадаптивність, цілісний підхід.

KOROBKINA Tetiana –

Doctor of Philosophical Science, Associate Professor,
Professor of the Department of Philosophy
of the Kharkiv National University of Radio Electronics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6002-7983>
e-mail: tatyana.korobkina@nure.ua

DASHENKOVA Natalia –

PhD (Candidate of Philosophical Sciences), Associate Professor,
Head of the Department of Philosophy
of the Kharkiv National University of Radio Electronics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8865-0838>
e-mail: natalia.dashenkova@nure.ua

MYTSEVA Olha –

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor Department of Philosophy,
Kharkiv National University of Radio Electronics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3398-2982>
e-mail: olha.mytseva@nure.ua

THE METHODOLOGY OF A CULTURE OF DIGNITY IN PUBLIC ADMINISTRATION EDUCATION: FROM COGNITIVE FUNCTIONALITY TO SUBJECTIVE INTEGRITY

The article substantiates the methodological foundations of an integrative educational space model in the training of public administration professionals. It demonstrates that contemporary digitalization of education generates an internal tension between increasing cognitive demands of learning and the necessity to preserve the subjective integrity of future public administrators. Within this framework, the

study proposes a shift in analytical perspective from fragmented examination of isolated learning components toward the design of a holistic educational architecture.

The proposed model is grounded in the interdependence of three dimensions: eudaimonic (semantic depth of experience), dignitarian (ethical boundaries of interaction), and cognitive-digital (resource limitations of human thinking in technologically mediated environments). It is argued that the culture of dignity functions as a key safeguard against the dehumanization of the educational process and the reduction of the administrator to a functional algorithm.

The findings suggest reconsidering public administration education as a process of forming pre-adaptive subjectivity capable of responsible decision-making under conditions of radical uncertainty. This perspective highlights education not merely as knowledge transmission but as a space of continuous negotiation between meaning, cognitive constraints, and ethical presence.

Additionally, the model emphasizes that sustainable professional formation emerges only when these dimensions are held in dynamic balance rather than treated as separate analytical variables.

Key words: public administration, culture of dignity, eudaimonia, cognitive load, subjectivity, digitalization of education, pre-adaptivity, holistic approach.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна система вищої освіти у сфері публічного управління поступово входить у стан, який складно описати лише через категорії ефективності, інновацій чи цифровізації. Вона дедалі виразніше проявляє внутрішню напругу між зростаючими вимогами до когнітивної складності навчання, алгоритмізацією освітніх процесів і необхідністю збереження людської цілісності як передумови відповідального управлінського рішення. Ця напруга визначає освіту як простір, де передача знань інтегрована у когнітивне, етичне та смислове становлення суб'єкта [1; 2].

Разом із очевидною зручністю, цифровізація освіти сьогодні постає радикальним викликом когнітивним можливостям людини [3; 4]. Проте парадокс полягає в тому, що чим більше алгоритмізується навчання, тим гострішою стає потреба в евдемонічному вимірі – тому самому смисловому ядрі, яке не піддається оцифруванню [5; 6]. Паралельно з цим у гуманітарних і соціальних науках дедалі більшої ваги набуває культура гідності як спосіб осмислення освітніх взаємодій. У такому середовищі людина постає як самодостатня цінність, чіє значення виходить за межі суто функціональних ролей або отриманих результатів [7; 8].

Ці три напрями, когнітивний, евдемонічний та гіднісний, розвиваються у різних теоретичних традиціях і, попри очевидну дотичність до одного й того самого освітнього процесу, рідко входять у спільне аналітичне поле. У результаті виникає ситуація, яку складно назвати міждисциплінарною фрагментацією, радше йдеться про глибший розрив між мовами опису освіти. Когнітивні підходи зосереджуються на обмеженнях і оптимізації обробки інформації, але залишають поза увагою питання смислу і етичної спрямованості навчання [4; 9]. Евдемонічні моделі, навпаки, розкривають внутрішню динаміку розвитку суб'єкта, однак не завжди враховують інституційні та технологічні умови, у яких цей розвиток відбувається [5; 6]. Підходи, що ґрунтуються на культурі гідності та теорії можливостей, задають нормативний горизонт освітніх взаємодій, але залишають відкритим питання їх узгодження з реальними когнітивними обмеженнями сучасного навчального середовища [7; 10].

Отже, проблема полягає не у відсутності окремих теорій, а у відсутності такої логіки концептуалізації, на якому ці підходи могли б співвідноситися без взаємної редукції. Іншими словами, освіта у сфері публічного управління функціонує як багатовимірний простір, у якій когнітивні обмеження, етичні межі та смислові траєкторії розвитку суб'єкта одночасно присутні, але описуються як незалежні

змінні. Це створює методологічну ситуацію, у якій ефективність, гідність і евдемонічний розвиток співіснують у практиці, але не утворюють цілісної аналітичної логіки.

Саме тут постає потреба в новій оптиці поєднання підходів. Інтеграція полягає у побудові такого середовища, де різні пласти людського досвіду взаємодіють як цілісна система, захищаючи кожен елемент від однобічного трактування. Такий підхід дозволяє уникнути як технократичного звуження освіти до обробки інформації, так і абстрактної гуманістичної риторики, що не враховує реальних умов когнітивного функціонування.

Мета статті. Метою статті є розробка методологічних засад інтегративної моделі освітнього простору, де культура гідності виступає засадничим етичним регулятором взаємодії між евдемонічними прагненнями особистості та когнітивними обмеженнями цифрового середовища. Запропонований підхід спрямований на зміну аналітичної оптики – від фрагментарного вивчення окремих аспектів навчання до цілісного проектування середовища, у якому методологія гідності стає умовою формування відповідальної, рефлексивної та преадаптивної управлінської суб'єктності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для розуміння генезису проблеми доцільно звернутися до евдемонічного підходу як до одного з ключових аналітичних ресурсів сучасних досліджень людського розвитку. У міждисциплінарному полі, на перетині психології, освіти та соціальних наук, евдемонія поступово змінює свій статус – від нормативного уявлення про «добре життя» до способу опису якості досвіду в умовах інституційної складності [6; 11]. У цьому зсуві акцент переноситься з результату на сам процес перебування людини в навчанні.

У межах теорії самодетермінації евдемонія пов'язується з узгодженістю мотиваційних процесів і базових психологічних потреб – автономії, компетентності та пов'язаності [11]. Водночас сучасні інтерпретації показують, що ця узгодженість не є внутрішньо гарантованою, а залежить від контекстуальних та інституційних умов, у яких розгортається досвід суб'єкта [6; 12]. Саме тут виникає принципове напруження: автономія декларується як цінність, але її реалізація опосередкована структурою середовища.

У новіших дослідженнях евдемонія постає як багатовимірне явище, що включає не лише внутрішні стани, а й характер включеності людини у соціальні, інституційні та цифрові контексти [6; 13]. Відповідно, вона набуває рис відношення – між суб'єктом і середовищем, у якому він мислить і діє.

Принципово важливим є розрізнення евдемонічного і гедоністичного вимірів добробуту. Якщо

гедоністичний підхід фіксує баланс задоволення і дискомфорту, то евдемонічний вводить іншу логіку, де розвиток пов'язаний із напруженням, невизначеністю та внутрішнім конфліктом [13]. Саме тому евдемонія погано редукується до кількісних індикаторів, що ускладнює її операціоналізацію в освітньому дизайні.

Попри значний емпіричний масив, евдемонічні підходи залишаються обмеженими у проєктуванні навчального середовища: вони ефективніше описують стан суб'єкта, ніж умови його виникнення, що особливо помітно в контексті спроб інституційного вимірювання добробуту [5; 14]. Це породжує принципове питання: чи не трансформується евдемонія в інституційному контексті у ще одну форму вимірюваної ефективності?

Ця проблема загострюється в умовах цифровізації освіти. Інтенсивність інформаційних потоків, фрагментація уваги та ефект постійних цифрових переривань, що ускладнюють утримання цілісної когнітивної лінії та постійне перемикання між завданнями, безпосередньо впливають на глибину осмислення і можливість інтеграції досвіду [3; 16]. У такому середовищі евдемонія не зникає, але втрачає статус "природного результату розвитку" і потребує цілеспрямованого конструювання.

У ширшому аналітичному полі ця ситуація виявляє глибшу проблему – концептуальну розрізненість освітніх підходів. Евдемонічні моделі, когнітивні теорії та поведінкові підходи спіраються на різні образи людини, які рідко співвідносяться в межах єдиної логіки [2; 11].

Когнітивні підходи, зокрема теорія когнітивного навантаження, забезпечують високу точність опису механізмів обробки інформації та обмежень робочої пам'яті [3; 9; 17]. Водночас у цій точності людина часто редукується до функції обробки даних, що створює ризик втрати смислового виміру навчання. Навіть оптимально організоване з когнітивної точки зору середовище може залишатися екзистенційно порожнім, особливо в умовах цифрового перевантаження, яке знижує здатність до глибокого концептуально інтегрованого навчання [18].

Поведінкові підходи та архітектура вибору пропонують інший тип інструментальності – через моделювання середовищ, що впливають на прийняття рішень [19; 20; 21]. Однак така логіка породжує етичну напругу: автономія суб'єкта ризикує перетворитися на змінну управлінського дизайну. Для сфери публічного управління це питання є принциповим, оскільки межа між підтримкою рішення і його прихованим програмуванням залишається нестабільною [21].

Таким чином, сучасне наукове поле демонструє не дефіцит теоретичних підходів, а їхню несумірність. Це проявляється у відсутності рівня опису, на якому когнітивні обмеження, смислові виміри розвитку та етичні принципи могли б співвідноситися без взаємної редукції.

У цьому контексті інтеграція постає не як механічне поєднання теорій, а як необхідність формування спільного аналітичного поля. Саме культура гідності може виступати таким виміром, який дозволяє узгодити різні підходи, зберігаючи складність людського досвіду і водночас задаючи етичні межі освітнього процесу [7].

Проведений аналіз показує, що підготовка фахівців із публічного управління часто балансує між когнітивною функціональністю та абстрактною етикою, не формуючи цілісної логіки дії. Це і визначає необхідність подальшої розробки підходу, який поєднує когнітивні, евдемонічні та етичні виміри в єдиному аналітичному режимі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтегративна модель та архітектоніка евдемонічно-гіднісного освітнього простору. Культура гідності як засадничий вимір людської присутності.

Після окреслення обмежень окремих підходів інтеграція постає не як дослідницька опція, а як методологічна необхідність. Йдеться не про розширення пояснювальних схем, а про зміну оптики, у якій людина, інституція та середовище більше не розглядаються як ізольовані рівні [2]. Запропонована модель не вводить нових елементів – вона дозволяє побачити вже наявні підходи як взаємопов'язане ціле.

Ключовим є уточнення статусу евдемонії. Вона постає не як показник добробуту, а як аналітичний вимір освітнього досвіду – спосіб, у який суб'єкт проживає навчання: чи зберігається зв'язаність між знанням, дією і смислом, чи вона руйнується під тиском перевантаження та зовнішніх вимог [5; 6; 11]. У дослідницькому плані це виявляється через узгодженість залученості, переживання смислу та автономії. Таким чином, евдемонія дозволяє описувати не результати навчання, а їхню внутрішню узгодженість.

У такій оптиці інтеграція відбувається як взаємне обмеження однобічностей. Евдемонічний вимір не дозволяє редукувати освіту до ефективності, когнітивний – утримує межі людського мислення [3; 4; 17], а поведінковий – виявляє крихітність автономії в умовах сконструйованого вибору [19; 21]. Жоден із підходів не домінує, але кожен втрачає претензії на самодостатність. Саме тут постає питання гідності. Вона не додається як нормативний принцип, а функціонує як спосіб утримання меж – такого співвіднесення дій і впливів, за якого людина не втрачає статусу суб'єкта [7; 10]. Емпірично це проявляється через сприйняту справедливість, довіру до середовища та відчуття невимуженості вибору. У цьому сенсі гідність стає не декларацією, а властивістю самої освітньої взаємодії [8]. Когнітивно-цифровий вимір у цій моделі перестає бути лише контекстом. Він визначає можливість преадаптивного становлення – здатності діяти в умовах невизначеності, що посилюється впровадженням цифрових та AI-середовищ у освіті, які змінюють не лише інструменти, а й саму логіку освітньої взаємодії [15; 22]. Це проявляється у перенесенні знань, глибині рефлексії та стійкості до перевантаження [3; 9; 18]. Відтак когнітивне навантаження постає не лише як питання ефективності, а як межа складного мислення [4; 17].

Освіта в такій конфігурації є простором співприсутності трьох вимірів – евдемонічного, гіднісного та когнітивно-цифрового. Вони не зливаються, але й не можуть бути розведені без втрати пояснювальної сили. Саме їхня напруга створює умови для становлення зрілої суб'єктності [1]. Принципово, що евдемонічно-гіднісний простір не означає комфорту. Навпаки, трансформаційна освіта неминує пов'язана з інтелектуальним і ціннісним напруженням. Саме в цьому переході, від

алгоритмічного виконання до формування позиції, виникає преадаптивність.

У контексті публічного управління це означає здатність діяти там, де регламенти вже не працюють, а нові ще не сформовані. Відбувається зсув від виконання функції до творення норми, де культура гідності стає ключовим орієнтиром. Втрата цього виміру веде до редукції управління до функціонального алгоритму і створює передумови для етичної вразливості.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що інтегративна модель зміщує рівень аналізу – від окремих характеристик до їхньої взаємозалежності. Це відкриває можливість досліджувати не ізольовані показники, а їх співвіднесеність: як когнітивне навантаження впливає на переживання смислу, як формати навчання змінюють автономію та відповідальність [16].

У підсумку доречно констатувати, що освіта постає в такому разі не як сукупність інструментів, а як простір, у якому співвідносяться розвиток, когнітивні межі та етичні умови взаємодії. Ця співвіднесеність визначає, чи здатне навчання не лише передавати знання, а й зберегати цілісність суб'єкта [23]. Ця модель нічого не ускладнює. Вона просто не дозволяє спростити там, де це вже небезпечно.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Теоретична рефлексія, здійснена у межах даного дослідження, дозволяє вийти за межі простої констатації фактів і запропонувати цілісне бачення того, як змінюється ландшафт сучасної управлінської освіти.

Насамперед, ми змушені визнати фундаментальний розрив: сучасні освітні моделі, попри їхню бездоганну орієнтацію на «результат» і «ефективність», дедалі частіше ігнорують смислові та екзистенційні потреби студента. Це створює небезпечну ілюзію прогресу, де за формальним зростанням компетентностей ховається ерозія суб'єктної цілісності. Саме цей дефіцит людяності в умовах високого когнітивного навантаження та цифрового тиску робить критично необхідним пошук нових аналітичних вимірів.

Варто наголосити, що евдемонія перестає бути абстрактним філософським поняттям і постає як реальний інструмент опису якості освітнього досвіду. Через призму автономії, смислу та залученості ми отримуємо можливість вимірювати те, що раніше здавалося невлотним – рефлексивну глибину та інтегрованість знання у життєвий світ особистості. Більше того, цей евдемонічний розвиток знаходить свою опору в культурі гідності. Остання виступає не просто зовнішнім етичним декором, а внутрішнім «вартовим» освітнього процесу, що утримує межі, за якими цифрова чи педагогічна дія могла б перетворитися на дегуманізуючий інструмент.

Важливим висновком дослідження є виявлення жорсткої залежності між когнітивною екологією цифрового середовища та можливістю особистісного зростання. Ми довели: надмірне навантаження на когнітивну сферу є не просто технічною проблемою, а бар'єром для глибокого осмислення. Без вільного інтелектуального ресурсу евдемонічне переживання навчання стає неможливим, навіть за умови високої формальної продуктивності.

Синергія цих вимірів у запропонованій інтегративній моделі дозволяє подолати фрагментарність

нашого знання. Ми бачимо, як когнітивне, етичне та смислове створюють простір динамічної рівноваги. Без когнітивної міцності така модель залишалася б абстрактною мрією; без евдемонічного смислу вона перетворилася б на сухий тренінг навичок; а без етичного імперативу гідності – на технократичну маніпуляцію суб'єктом. Практична апробація цієї моделі через аналіз управлінських кейсів підтверджує, що саме етичний імператив гідності стає ключовим запобіжником дегуманізації в умовах високого цифрового навантаження.

Таким чином, запропонований підхід дозволяє переосмислити методологію освіти у сфері публічного управління як таку, що орієнтується не лише на ефективність підготовки, а й на збереження та розвиток людської здатності діяти осмислено, відповідально і цілісно в умовах невизначеності. У підсумку, це дає змогу поставити в центр навчального процесу не лише прагматичне питання «як навчити діяти», а значно глибше та чесніше – «як навчити діяти, не втрачаючи себе».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Barnett R. The ecological university: A feasible utopia. Routledge. 2018.
2. Biesta G.J.J. Why 'What Works' Still Won't Work: From Evidence-Based Education to Value-Based Education. *Stud Philos Educ.* 2010. 29. P. 491–503. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11217-010-9191-x/>
3. Mayer R. E. Multimedia learning. Cambridge University Press. 2020.
4. Sweller J. Cognitive load theory and educational technology. *Education Tech Research Dev.* 2020. 68. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11423-019-09701-3>.
5. Huta V. Eudaimonic and hedonic orientations: Theoretical considerations and research findings. In J. Vitterso (Ed.), *Handbook of Eudaimonic Well-Being* 2016. P. 215–231.
6. Martela F., & Sheldon K. M. Clarifying the Concept of Well-Being: Psychological Need Satisfaction as the Common Core Connecting Eudaimonic and Subjective Well-Being. *Review of General Psychology.* 2019. 23(4). DOI: <https://doi.org/10.1177/1089268019880886>.
7. Nussbaum M. C. *Creating capabilities: The human development approach.* Belknap Press. 2011.
8. Unterhalter E. The Many Meanings of Quality Education: Politics of Targets and Indicators in SDG4. *Glob Policy.* 2019. 10. P. 39–51. DOI: <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12591>
9. Kirschner P. A., & Neelen M. Evidence-informed learning design: Creating training solutions that work. Kogan Page. 2020.
10. Walker M., & Unterhalter E. Amartya Sen's capability approach and social justice in education. Publisher: Palgrave. 2007.
11. Ryan R. M., & Deci E. L. Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness. Guilford Press. 2017.
12. Huta V. Eudaimonia. In S. David, I. Boniwell, & A.C. Ayers (Eds.), *Oxford Handbook of Happiness* (chapter 15, pp. 201–213). Oxford, GB: Oxford University Press. 2013.
13. Waterman A. S. Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology.* 1993. 64(4). P. 678–691. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.64.4.678>.
14. OECD. *Beyond Academic Learning: First Results from the Survey of Social and Emotional Skills.* OECD Publishing. Paris. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1787/92a11084-en>.
15. OECD. *AI and the Future of Skills, Volume 1: Capabilities and Assessments, Educational Research and Innovation,* OECD Publishing. Paris. 2021. DOI: <https://doi.org/10.1787/5ee71f34-en>.

16. Bond M., Buntins K., Bedenlier S. et al. Mapping research in student engagement and educational technology in higher education: a systematic evidence map. *Int J Educ Technol High Educ*. 2020. 17. 2. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0176-8>

17. Sweller J., van Merriënboer J.J.G. & Paas F. Cognitive Architecture and Instructional Design: 20 Years Later. *Educ Psychol Rev*. 2019. 31. P. 261–292. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09465-5>.

18. Kirschner P. A., & Hendrick C. How learning happens: Seminal works in educational psychology and what they mean in practice. *Routledge*. 2020. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429061523>

19. Benartzi S., Beshears J., Milkman K. L., Sunstein C. R., Thaler R. H., Shankar M., Tucker-Ray W., Congdon W. J., & Galing S. Should Governments Invest More in Nudging? *Psychological Science*. 2017. 28(8). P. 1041–1055. DOI: <https://doi.org/10.1177/0956797617702501>

20. Thaler R. H., & Sunstein C. R. *Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness*. Yale University Press. 2008.

21. Sunstein C. R. *The ethics of influence: Government in the age of behavioral science*. Cambridge University Press. 2016.

22. Williamson B., & Eynon R. Historical Threads, Missing Links, and Future Directions in AI in Education. *Learning, Media and Technology*. 2020. 45(3). P. 223–235. DOI: <https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1798995>

23. Korobkina T., Dashenkova N., Myttseva O., Horiachkovska H., Bakalenko O., & Omelchenko V. Education without a face in the age of existential deficit: How globalization, post-truth, and the politics of meaninglessness dehumanize pedagogy. In *Educational policy and reforms: The impact of globalization* (Chap. 3). Scientific Route. 2025. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-8360-20-7.ch3>

REFERENCES

1. Barnett, R. (2018). *The ecological university: A feasible utopia*. Routledge. 2018. [in English]

2. Biesta, G. J. J. (2010). Why 'What Works' Still Won't Work: From Evidence-Based Education to Value-Based Education. *Stud Philos Educ* 29. P. 491–503. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11217-010-9191-x/> [in English]

3. Mayer, R. E. (2020). *Multimedia learning*. Cambridge University Press. [in English]

4. Sweller, J. (2020). Cognitive load theory and educational technology. *Education Tech Research Dev* 68. P. 1–16. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11423-019-09701-3>. [in English]

5. Huta, V. (2016). Eudaimonic and hedonic orientations: Theoretical considerations and research findings. In J. Vittersø (Ed.), *Handbook of Eudaimonic Well-Being* (pp. 215–231): Springer. [in English]

6. Martela, F., & Sheldon, K. M. (2019). Clarifying the Concept of Well-Being: Psychological Need Satisfaction as the Common Core Connecting Eudaimonic and Subjective Well-Being. *Review of General Psychology*. 23(4). DOI: <https://doi.org/10.1177/1089268019880886>. [in English]

7. Nussbaum, M. C. (2011). *Creating capabilities: The human development approach*. Belknap Press. [in English]

8. Unterhalter, E. (2019). The Many Meanings of Quality Education: Politics of Targets and Indicators in SDG4. *Glob Policy*. 10. P. 39–51. DOI: <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12591> [in English]

9. Kirschner, P. A., & Neelen, M. (2020). *Evidence-informed learning design: Creating training solutions that work*. Kogan Page. [in English]

10. Walker, M., & Unterhalter, E. (2007). *Amartya Sen's capability approach and social justice in education*. Publisher: Palgrave. [in English]

11. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford Press. [in English]

12. Huta, V. (2013). Eudaimonia. In S. David, I. Boniwell, & A.C. Ayers (Eds.), *Oxford Handbook of Happiness* (chapter

15, pp. 201–213). Oxford, GB: Oxford University Press. [in English]

13. Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*. 64(4). P. 678–691. DOI: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.64.4.678>. [in English]

14. OECD (2021). *Beyond Academic Learning: First Results from the Survey of Social and Emotional Skills*. OECD Publishing. Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/92a11084-en>. [in English]

15. OECD (2021). *AI and the Future of Skills, Volume 1: Capabilities and Assessments, Educational Research and Innovation*, OECD Publishing. Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/5ee71f34-en>. [in English]

16. Bond, M., Buntins, K., Bedenlier, S. et al. (2020). Mapping research in student engagement and educational technology in higher education: a systematic evidence map. *Int J Educ Technol High Educ* 17. 2. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0176-8> [in English]

17. Sweller, J., van Merriënboer, J.J.G. & Paas, F. (2019). Cognitive Architecture and Instructional Design: 20 Years Later. *Educ Psychol Rev* 31. P. 261–292. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09465-5>. [in English]

18. Kirschner, P. A., & Hendrick, C. (2020). How learning happens: Seminal works in educational psychology and what they mean in practice. *Routledge*. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429061523> [in English]

19. Benartzi, S., Beshears, J., Milkman, K. L., Sunstein, C. R., Thaler, R. H., Shankar, M., Tucker-Ray, W., Congdon, W. J., & Galing, S. (2017). Should Governments Invest More in Nudging? *Psychological Science*. 28(8). P. 1041–1055. DOI: <https://doi.org/10.1177/0956797617702501> [in English]

20. Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2008). *Nudge: Improving decisions about health, wealth, and happiness*. Yale University Press. [in English]

21. Sunstein, C. R. (2016). *The ethics of influence: Government in the age of behavioral science*. Cambridge University Press. [in English]

22. Williamson, B., & Eynon, R. (2020). Historical Threads, Missing Links, and Future Directions in AI in Education. *Learning, Media and Technology*. 45(3). P. 223–235. DOI: <https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1798995> [in English]

23. Korobkina, T., Dashenkova, N., Myttseva, O., Horiachkovska, H., Bakalenko, O., & Omelchenko, V. (2025). Education without a face in the age of existential deficit: How globalization, post-truth, and the politics of meaninglessness dehumanize pedagogy. In *Educational policy and reforms: The impact of globalization* (Chap. 3). Scientific Route. DOI: <https://doi.org/10.15587/978-617-8360-20-7.ch3> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КОРОБКІНА Тетяна – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри соціальних та гуманітарних наук Харківського національного університету радіоелектроніки.

Наукові інтереси: психолого-педагогічні проблеми вищої освіти; філософська антропологія, філософські і психологічні аспекти інклюзивної освіти.

ДАШЕНКОВА Наталя – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри соціальних та гуманітарних наук Харківського національного університету радіоелектроніки

Наукові інтереси: філософські основи психології; психологія критичного мислення; педагогіка вищої освіти.

МИТЦЕВА Ольга – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальних та гуманітарних наук Харківського національного університету радіоелектроніки

Наукові інтереси: гуманітарні основи освіти; педагогіка вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

KOROBKINA Tetiana – Doctor of Philosophical Science, Associate Professor, Professor at the Department of

Social Sciences and Humanities (SSH) of the Kharkiv National University of Radio Electronics.

Scientific interests: psychological and pedagogical problems of higher education; philosophical anthropology, philosophical and psychological aspects of inclusive education.

DASHENKOVA Natalia – PhD (Candidate of Philosophical Sciences), Associate Professor, Head at the Department of Social Sciences and Humanities (SSH) of the Kharkiv National University of Radio Electronics.

Scientific interests: philosophical foundations of psychology; psychology of critical thinking; pedagogy of higher education.

MYTSEVA Olha – PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Social Sciences and Humanities (SSH), Kharkiv National University of Radio Electronics.

Scientific interests: humanitarian foundations of education; pedagogy of higher education.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.

УДК 378:37.091.2:159.955

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-646-653

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ПЕТРИК Крістіна –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0615-5217>
e-mail: crystalbspu@gmail.com

СКЛЯР Ірина –

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А1 Освітні науки факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1129-2205>
e-mail: irina.s.011010@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА БАЗІ КОГНІТИВНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗДОБУВАЧІВ

Сучасний освітній процес функціонує в умовах зростання складності когнітивної діяльності здобувачів, що обумовлює необхідність переосмислення підходів до його управління. Актуальність дослідження зумовлена тим, що традиційні моделі управління освітнім процесом не враховують когнітивну різноманітність здобувачів, що призводить до зниження ефективності навчання та нерівномірності освітніх результатів.

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування та розроблення підходів до управління освітнім процесом на основі когнітивних характеристик здобувачів, що забезпечують підвищення результативності навчальної діяльності.

Методами дослідження виступили аналіз та узагальнення наукової літератури, систематизація когнітивних характеристик здобувачів, структурний аналіз взаємозв'язку між параметрами пізнавальної діяльності та результатами навчання, а також моделювання управлінських рішень.

Основні результати дослідження полягають у визначенні ключових когнітивних характеристик здобувачів, зокрема виконавчих функцій, саморегуляції, когнітивного навантаження та особливостей мислення, які безпосередньо впливають на ефективність освітнього процесу. Встановлено, що невідповідність між цими характеристиками та параметрами освітнього середовища призводить до когнітивного перевантаження або неповної реалізації потенціалу здобувачів.

Обґрунтовано необхідність переходу до когнітивно-орієнтованого підходу в управлінні освітнім процесом, у межах якого управлінські рішення формуються з урахуванням пізнавальних можливостей здобувачів. Розроблено модель управління та дорожню карту її реалізації, що включає етапи діагностики, сегментації, адаптації, реалізації, моніторингу та корекції. Констатовано доцільність інтеграції когнітивних характеристик у систему управління освітнім процесом та визначають перспективи подальших досліджень, пов'язаних з розробленням інструментів їх діагностики та практичного впровадження у діяльність закладів вищої освіти.

Ключові слова: освітній менеджмент, саморегуляція, адаптивні стратегії навчання, аналітичне мислення, інтуїтивне мислення, когнітивна гнучкість.

PETRYK Kristina –

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy, Faculty of Psychological and Pedagogical Education and Arts of Berdyansk State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0615-5217>
e-mail: crystalbspu@gmail.com

SKLIAR Iryna –

Master's Degree Student (Second Level of Higher Education) in Specialty A1 Educational Sciences, Faculty of Psychological and Pedagogical Education and Arts of Berdyansk State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1129-2205>
e-mail: irina.s.011010@gmail.com